PDr. Pavla Kodymová, Ph.D
PDr. Eva Draomirecká, Ph.D

Katedra sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Katedra sociální práce FF UK je prvním pracovištěm oboru sociální práce na univerzitní úrovni v naší republice a stala se vzorem pro vznik dalších kateder podobného typu v ČR a v SR. Vznikla v roce 1990 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy jako samostatné oddělení dnešní katedry andragogiky s vlastním studijním programem pro vzdělávání sociálních pracovníků. Od školního roku 1992/93 už byla samostatnou katedrou. U zrodu katedry stáli: právník Igor Tomeš, sociální pracovnice Helena Šálková, psycholog Pavel Hartl, socioložka Jiřina Šiklová a další.

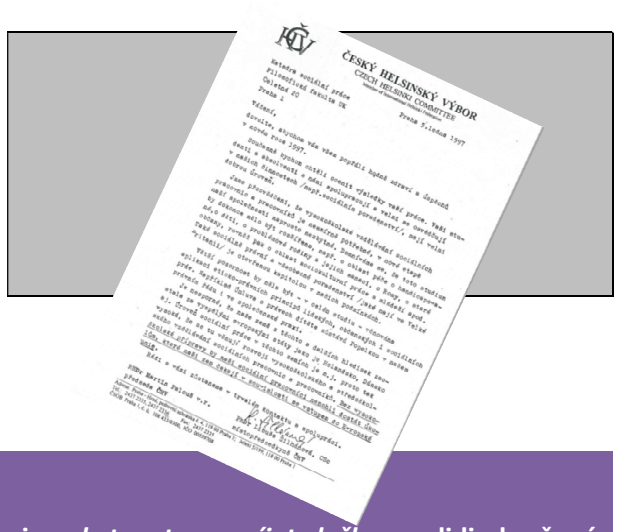

Po r. 1989 bylo třeba připravit profesionály, kteří budou schopni *poskytovat a rozvíjet služby* pro lidi ohrožené sociálním vyloučením. Tyto služby byly před r. 1990 řízeny centrálně, jejich síť byla nedostatečná, převažovaly v nich ústavní formy, respekt k právům a potřebám klientů byl nízký. Nestátní organizace neexistovaly. První absolventi oboru se do této práce zapojili a byli i zakladateli nových typů sociálních služeb a pracovišť státní správy.

*Etapa tvoření **a rozvíjení systému vzdělávání pro sociální práci**.*

Po období překotného a živelného rozvoje sociální práce nastala etapa ***tvoření a rozvíjení systému vzdělávání pro sociální práci***. Pracovníci katedry se podíleli na vzniku Asociace vzdělavatelů v sociální práci (ASVSP) a v polovině 90. let pod vedením prof. Tomeše na vypracování Vzdělávacích standardů v sociální práci (Socioklub, Praha 1997). Dalším úkolem bylo připravit ***kvalitní učební texty***, které jsou - mnohdy v opakovaných vydáních – základními učebnicemi oboru, např. Metody a řízení sociální práce (Matoušek a kol., 2003), Sociální práce v praxi (Matoušek, Kodymová, Koláčková a kol., 2005), Sociální služby (Matoušek a kol., 2007), Krizová intervence (Vodáčková a kol., 2007), Sociální právo (Koldinská, 2007), Slovník sociální práce (Matoušek, 2008), Sociální správa (Tomeš a kol., 2009), Úvod do teorie a metodologie sociální politiky (Tomeš, 2010) a Velký psychologický slovník (Hartl, Hartlová 2010), stěžejní dílo jednoho ze spoluzakladatelů katedry.

PDr. Pavla Kodymová, Ph.D
PDr. Eva Draomirecká, Ph.D

Katedra sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Pro druhé desetiletí trvání KSP je charakteristický rozvoj nových specializací, které jsou nezbytné pro výchovu odborníků, schopných systémově řešit aktuální úkoly sociální práce a sociální politiky. Příkladem je nezastupitelný podíl na vývoji oboru probace a mediace, resp. sociální práce v trestní justici, a to jak na vypracování a realizaci jeho akademického obsahu (prof. Válková), tak na jeho uvedení do praxe, a to založením.Sdružení pro probaci a mediaci v justici studenty a přednášejícími KSP. Úkolem specializace je iniciovat a rozvíjet nové metody prevence kriminality a řešení následků trestné činnosti, které zohledňují zájmy a potřeby oběti, pachatele, příp. jejich sociálního prostředí. Dalšími specializacemi s dlouhou tradicí na KSP je práce s lidmi se závažným duševním onemocněním, rozvíjená dr. Probstovou a práce s rodinou, rizikovou mládeží a náhradní rodinné péče, rozvíjená doc. Matouškem

Alternativní tresty: vítězství pro všechny

Praha (js) - Názor, že alternativní tresty budou stejně účinné a podstatně levnější než běžné trestní řízení a výkon trestu, vyjádřil včera ministr spravedlnosti Jiří Novák během mezinárodní konference sociální dané Sdružením pro resocializaci a probaci v Praze. Člen tohoto sdružení Pavel Šteru upozornil, že systém mimosoudního narovnání mezi obětí a pachatelem je založen na strategii „vítězství pro všechny". Cílem je, aby si pachatel nebral odpovědnost za svůj čin, aby dokázal si na trestní řízení a vězeňství. Sdružení loni zaslalo studenti a pedagogové katedry sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Tato iniciativa (nové vyprovázivých projekty týkající se alternativních trestů) se setkala s ohlasy v justici. Vláda předkoun břemo přijala novelu trestního zákona a trestního řádu, která zahrnuje alternativní tresty ve formě veřejně prospěšných prací a institut narovnání do právního řádu České republiky.

LN 25.11.1995

Rozvoj oboru ve třetím desetiletí KSP má podobu vydávání odborného periodika a důrazu na ***výzkum charakteristický pro sociální práci.*** V současné době se na pracovišti řeší dva projekty PRVOUKU, a to *Sociální aspekty stárnutí obyvatelstva* (hlavní řešitel Tomeš, Dragomirecká) a *Ohrožené rodiny v ČR – účinné strategie pomoci* (hlavní řešitelka dr. Pazlarová) a projekt GAČR *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí* (prof. Válková). Vzhledem ke specifikům výzkumu v sociální práci (zaměření na získávání, zpracování a rozšiřování poznatků, které se týkají aktivit, které ovlivňují nebo provádějí sociální pracovníci, politici nebo vzdělavatelé) a metod v sociální práci (souběžná existence dvou metodologických paradigmat a využití smíšeného designu a různých výzkumných nástrojů) usiluje v současnosti KSP o samostatné doktorské studium sociální práce.

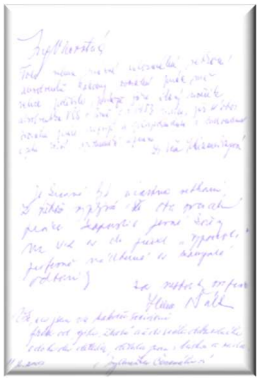

KSP se podílí na přípravě ***kodifikace profese*** sociální práce, konkrétně na přípravě věcného záměru zákona o sociálních pracovnících (tzv. profesní zákon), který byl připraven v letech 2012-2014 pracovními skupinami MPSV. Pracovní skupiny koordinovala dr. Kodymová, legislativní skupinu vedla prof. Válková, jako konzultant působil prof. Tomeš. Věcný návrh zákona byl připomínkován vědeckou radou pro sociální práci ministryně práce a sociálních věcí (dr. Dragomirecká, dr. Kodymová) a iniciován oddělením koncepce sociální práce MPSV (dr. Suda)

Mezi *současné práce* důležité pro další rozvoj oboru patří Obory sociální politiky (Tomeš, 2011), Základy kriminologie a trestní politiky (Válková, Kuchta a kol., 2012), Encyklopedie sociální práce (Matoušek a kol., 2013), první souhrnná oborová práce tohoto druhu v českém jazyce, Psychiatrie pro sociální pracovníky (Probstová, Pěč, 2014) nebo Dějiny české sociální práce 1918-1948 (Kodymová, 2014).

:

PDr. Pavla Kodymová, Ph.D
PDr. Eva Draomirecká, Ph.D

Katedra sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Hlavní úkoly KSP FF UK v současnosti

V praxi je stále nedostatek absolventů sociální práce a tato poptávka se bude v dalších letech zvyšovat jako důsledek reforem, jejichž cílem je nahradit ústavní péči jinými typy sociálních služeb, které podporují život člověka v běžném prostředí. Reformy se týkají těchto oblastí:

(a) *Lidé se závažným duševním onemocněním* dosud žili v dlouhodobé lůžkové péči a jejich potřeby byly – často neadekvátně – řešeny zdravotnickým sektorem. Podle Strategie reformy psychiatrické péče, přijaté pro r. 2014-2023, se v nově vznikajících Centrech duševního zdraví počítá s 10 sociálními pracovníky na 100 tis. obyvatel[1] a dalšími místy ve službách zajišťujících podporu bydlení a zaměstnávání.

(b) *Lidé s různým typem postižení* žijící v sociálních ústavech mají právo žít v běžných podmínkách. To vedlo MPSV k přijetí Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující začlenění uživatele do společnosti. Transformace sociálních ústavů již v současné době probíhá a jednou z jejích podmínek je vytvoření podpůrných sociálních služeb[1] s požadavkem na vzdělané odborníky oboru sociální práce.

(c) *Právo dětí na život* v rodinném prostředí vede k redukci ústavní péče, podpoře náhradní rodinné péče a důrazu na sociální práci s rodinou. V souvislosti s novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí byla vydána prováděcí vyhláška (č. 473/2012 Sb.), která ukládá[1] OSPOD naplňovat alespoň minimální personální standard. Tuto povinnost musí OSPOD splňovat od 1. ledna 2015. V praxi to znamená zvýšení počtu sociálních pracovníků o cca 20 - 30 %, tj. o 400 - 600 osob.

Potřeba absolventů akreditovaného programu sociální práce bude vyšší po přijetí profesního zákona, který upravuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka v různých rezortech v tom smyslu, že nepřipouští možnost výkonu profese absolventy jiných (příbuzných) oborů.

Dalším důležitým úkolem je penzijní reforma, kvalitní a finančně dostupná péče o lidi dlouhodobé nemocné a o seniory se sníženou soběstačností. Vzdělaní absolventi sociální práce se systémovým pohledem jsou potřeba také jako koncepční pracovníci; v současné době pracuje na MPSV na těchto úkolech více než deset absolventů KSP.

Na trhu práce chybí v současnosti stovky, v blízké budoucnosti více než tisíc absolventů sociální práce. Kvalita našeho života i života našich blízkých bude do značné míry záviset na kvalitě jejich vzdělání. Tato profese není hodnotově neutrální, ale vychází z poznání etických principů a lidských práv, ze znalostí historického rámce, kterých se dostane ve vyšší míře absolventovi filozofické fakulty než absolventovi ekonomicko-manažerských škol s jejich orientací na výdaje a zisky. Tato profese čerpá z poznatků mnoha disciplín a je založena na evidence-based a practice-based důkazech; pro koncepční a strategickou práci je tak lépe vybaven absolvent výzkumné univerzity, než prakticky zaměřených vyšších odborných škol.

:

PDr. Pavla Kodymová, Ph.D
PDr. Eva Draomirecká, Ph.D

Katedra sociální práce Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Jedinečnost pracoviště je ve složení akademického týmu. Přednášející nečerpají své znalosti z odborné literatury a učebnic (ty většinou sami sepsali), ale především z vlastní práce na rozvoji oboru. Příklady pedagogů, kteří na KSP v současnosti působí:

Prof. Igor Tomeš, do r. 1989 pracoval pro Světovou banku, OSN a WHO, po roce1989 realizátor sociálních reforem v zemích východní Evropy, náměstek MPSV ČR, odborník na evropskou sociální politiku.

Prof. Helena Válková, položila základy práce v trestní justici, založila Sdružení pro probaci a mediaci, je zakládající členkou České kriminologické společnosti, podílela se na přípravě Zákona o probační a mediační službě, Zákona o soudnictví ve věcech mládeže, Trestního zákoníku, Zákona o obětech trestných činů a Věcného záměru zákona o sociálních pracovnících.

Doc. Oldřich Matoušek, autor základních oborových učebnic užívaných v ČR SR včetně Encyklopedie sociální práce, založil Sdružení pro pomoc rizikové mládeži LATA, autor metodik hodnocení ohroženého dítěte a rodiny.

Terénní výzkum vyučuje *dr. Eva Dragomirecká*, po dvacetiletém výzkumném působení v mezinárodních projektech zaměřených na tzv. service research, především hodnocení kvality života (h-index 7, 464 citací ve Web of Science).

Dr. Václava Probstová a dr. Ondřej Peč jsou průkopníky a v současné době etablovaní představitelé komunitní psychiatrie a sociální práce s lidmi se závažným duševním onemocněním, podílejí se na Strategii reformy psychiatrické péče.

Dr. Pavla Kodymová se jako první autor začala systematicky zabývat českou historií profese sociální práce a na toto téma publikuje.

D*r. Jaroslava Šťastná* se zabývá u nás novým tématem komunitní sociální práce a sociální ekonomiky.

Dr. Hana Pazlarová („náhradní rodinná péče“) působí v mezinárodních projektech náhradní rodinné péče a jako předsedkyně předsednictva Sdružení SOS dětských vesniček.

Dr. Daniela Vodáčková („supervize“a „krizová intervence“) je autorkou souborné monografie o krizové intervence, spolu s dr. *Olgou Havránkovou* vedou výcviky sociálních pracovníků a výzkumné skupiny supervize.